

KUNTALAISALOITE / MAANPUOLUSTUSKURSSIEN SISÄLTYTTÄMINEN ALAJÄRVEN KOULUJEN PERUSOPETUKSEEN

Alajärven sivistyslautakunta 22.1.2026 § 8

Aloitteen sisältö

Esitän, että Alajärven kaupungin perusopetuksessa ja toisella asteella (lukio-opetus) otetaan käyttöön maanpuolustukseen ja kokonaisturvallisuuteen liittyvä kurssikokonaisuus, joka alkaisi peruskoulun kuudennella luokalla ja jatkuisi yläkoulun ja lukion ajan.

Kurssin tavoitteena olisi lisätä oppilaiden ymmärrystä Suomen maanpuolustuksesta, kokonaisturvallisuudesta sekä kansalaisen velvollisuuksista ja oikeuksista. Opetuksessa voitaisiin hyödyntää esimerkiksi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) ja Puolustusvoimien asiantuntijoita yhteistyökumppaneina.

Perustelut

Maanpuolustustahdon vahvistaminen

• Suomen turvallisuus perustuu kansalaisten vahvaan maanpuolustustahdon. Varhainen tieto ja ymmärrys lisäävät nuorten arvostusta isänmaataan ja sen turvallisuutta kohtaan.

Kokonaisturvallisuuden ymmärtäminen

• Maanpuolustus ei koske vain asepalvelusta, vaan se on osa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta, johon kuuluvat myös huoltovarmuus, kriisivalmius, viranomaisten yhteistyö ja kansalaisten toiminta poikkeusoloissa.

Kansalaisvastuun vahvistaminen

• Kurssi auttaisi nuoria ymmärtämään, että maanpuolustus on kaikkien yhteinen velvollisuus – ei vain miesten tai varusmiespalvelukseen osallistuvien tehtävä.

Motivaation lisääminen varusmiespalvelukseen ja vapaaehtoiseen maanpuolustukseen

• Kurssin kautta nuoret saisivat realistisen ja myönteisen kuvan Puolustusvoimien ja muiden turvallisuustoimijoiden työstä.

• Tavoitteena on, että tulevaisuuden kutsuntaikäluokat valitsisivat mielellään ja spontaanisti varusmiespalveluksen, ja että yhä useampi tyttö hakeutuisi vapaaehtoiseen asepalvelukseen. Alueellisen identiteetin ja yhteisöllisyyden vahvistaminen:

• Alajärvellä ja sen lähialueilla on vahvat perinteet maanpuolustuksessa. Kurssi tukisi paikallista identiteettiä ja nuorten yhteisöllisyyttä.

Toteutustapa (esimerkki)

- 6. luokka johdanto maanpuolustukseen ja kokonaisturvallisuuteen (perusteet, arvot, historia)
- Yläkoulu: syventävä opetus, varautuminen arjessa, ensiapu, kriisitilanteet, yhteistyö viranomaisten kanssa
- Lukio: maanpuolustuksen rooli nykyaikana, Puolustusvoimien ja vapaaehtoisten toiminta, turvallisuuspolitiikan perusteet, käytännön harjoituksia

Yhteenveto

Aloitteen tarkoituksena on luoda Alajärvestä edelläkävijä suomalaisessa maanpuolustuskasvatuksessa. Varhainen, realistinen ja vastuullinen opetus tukee nuorten kasvua tiedostaviksi ja yhteiskunnallisesti aktiivisiksi kansalaisiksi.

Alajärvellä, 11. päivänä lokakuuta 2025. Jukka Joensuu

Vastaus kuntalaisaloitteeseen – Maanpuolustuskurssien sisällyttäminen Alajärven koulujen perusopetukseen

Kuntalaisaloitteessa esitetään, että Alajärven kaupungin perusopetukseen ja lukio-opetukseen otetaan käyttöön maanpuolustukseen ja kokonaisturvallisuuteen liittyvä kurssikokonaisuus, joka alkaisi peruskoulun kuudennella luokalla ja jatkuisi yläkoulun ja lukion ajan. Aloitteen tavoitteena on lisätä oppilaiden ymmärrystä Suomen maanpuolustuksesta, kokonaisturvallisuudesta sekä kansalaisen velvollisuuksista ja oikeuksista.

Perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmat perustuvat Opetushallituksen valtakunnallisiin perusteisiin. Näissä perusteissa määritellään oppiaineet, tavoitteet ja vähimmäistuntimäärät. Opetuksen järjestäjällä ei ole toimivaltaa lisätä uusia pakollisia kursseja tai poiketa opetussuunnitelman tavoitteista.

Opetuksen järjestäjä voi osoittaa lisätunteja valtakunnallisen vähimmäismäärän lisäksi. Mahdolliset lisätunnit tulee kuitenkin lisätä olemassa oleviin oppiaineisiin, siten että opetussuunnitelman sisältöjä ei laajenneta. Tavoitteena on antaa enemmän aikaa oppimiseen ja osaamisen syventämiseen, ei luoda uusia sisältöjä tai oppiaineita.

Aloitteen tavoitteet tukevat nuorten yhteiskunnallista kasvatusta ja sisältyvät osin opetussuunnitelman tavoitteisiin etenkin yhteiskuntaopin ja historian sisällöissä. Lisäksi kokonaisturvallisuuteen liittyviä teemoja käsitellään osittain paikallisesti toteutettuna, kuten valinnaisilla kursseilla, teemapäivissä ja yhteisissä juhlissa.

Valmistelija: sivistystoimenjohtaja Vesa Kantola p. 044-2970 228,
vesa.kantola(at)alajarvi.fi

Stj

Sivistyslautakunta päättää:

1. Kiittää aloitteen tekijää tärkeästä ehdotuksesta.
2. Todeta, että esitettyä kurssikokonaisuutta ei voida sisällyttää opetussuunnitelmaan sellaisenaan, koska opetussuunnitelman perusteet ja tuntijaot ovat valtakunnallisia.
3. Selvittää mahdollisuudet tiivistää yhteistyötä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) ja Puolustusvoimien kanssa paikallisten teemapäivien ja tilaisuuksien yhteydessä.
4. Todeta aloitteen osaltaan loppuun käsitellyksi.
5. Esittää kaupunginhallitukselle, että kaupunginvaltuusto päättää todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Sltk

Esittelijä muutti päätösesitystään seuraavasti:

1. Kiittää aloitteen tekijää tärkeästä ehdotuksesta.
2. Todeta, että esitettyä kurssikokonaisuutta ei voida sisällyttää opetussuunnitelmaan sellaisenaan, koska opetussuunnitelman perusteet ja tuntijaot ovat valtakunnallisia.
3. Selvittää mahdollisuudet tiivistää yhteistyötä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) ja Puolustusvoimien kanssa paikallisten teemapäivien ja tilaisuuksien yhteydessä.
4. Todeta aloitteen osaltaan loppuun käsitellyksi.
5. *Esittää kaupunginhallitukselle sekä kaupunginvaltuustolle, että kuntalaisaloite on loppuun käsitelty.*

Hyväksyttiin.

Kaupunginhallitus 18.5.2026 § 55

Kj

Kaupunginhallitus esittää, että kaupunginvaltuusto toteaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Khall

Hyväksyttiin.

Kvalt

Hyväksyttiin.
